

וכי תימא, מה שצריך לחזור הכשר ויקבל הוא כדי להתיר בשר באכילה, יקשה, כיצד תכשיר הזריקה השניה את הבשר לאכילה? וכי מי איכא זריקה דלא מכפרת, כגון זריקה זו השניה, שאינה מכפרת, שהרי כבר נתכפרו הבעלים בזריקה ראשונה, ושריא בשר לאכילה על ידי זריקה זו?

ומתריצין: אי דיהביה למתן הדם הראשונה כהן כשר לעבודה, הכי נמי שאין טעם לחזור ולקבל מדם הנפש, כי נתכפרו הבעלים בראשונה, והשניה אינה יכולה להתיר את הבשר משום שאינה מכפרת. אלא הכא, במשנה ששנינו שיחזור ויקבל מדם הנפש, במאי עסקין — דיהביה לנתינה הראשונה כהן פסול, שלא הועילה נתינתו כלום, ואינה נחשבת נתינה כלל, (22) ולכך יש לחזור ולקבל את הדם, כדי לקיים מצות נתינה המכפרת על הבעלים והמתירה את הבשר.

מועיל דין שלא במקומו כמקומו. ולפי זה נמצא, שגם בזריקה שלא במקומו יש ליתן ד' מתנות על ד' קרנות, וכפי שנתבאר שלא התחדש בדין זה אלא שמועילה הנתינה שלא במקומו, אבל חילוק המתנות דינו להיות כפי הנדרש בו במקומו. אולם הגר"ח אמר שלא נאמר דין חילוק מתנות אלא בזריקה במקומו, אבל בזריקה שלא במקומו לא נאמר דין חילוק מתנות, ויתכפר אף בנתן מתנה אחת על מובח החיצון. וביאר דבריו, שזריקה שלא במקומו אינה קיום דין של הזריקה במקומו שמועילה אף שלא במקומו, אלא שנתחדש דין זריקה מחודשת, שענינה, שכאשר "הגיע דם למזבח" נתכפרו בעלים, וכיון שהוא דין זריקה מחודש, הרי שבו לא נאמר דין חילוק מתנות. ומטעם זה יש לומר שאף לדמים הנתינים על הפרוכת תועיל נתינת מובח החיצון, כיון שנתחדש דין זריקה חדשה, שכל שניתן דם על המזבח נתכפרו בעלים.

21. הקשה השפת אמת, אמנם נתינה שלא במקומו מכפרת, אבל מכל מקום מדוע לא יחזור ויקבל בכדי לזרוק במקומו ולקיים המצווה כתיקונה, וכשם שבקרבן הצריך לד' מתנות שדינו שאם נתן מתנה אחת כיפר ואף על פי כן יש לו לתת את כל המתנות בכדי לקיים המצווה כתיקונה הוא הדין בזריקה שלא במקומו, ומה הוקשה לגמרא למה לי יחזור הכשר ויקבל? וכתב, כי אם נשאר דם בכלי הרי ודאי שיש לו לחזור וליתנו במקומו, אלא שהגמרא עוסקת באופן שאין דם נוסף בכלי שמאחר וכבר התכפר בדם הראשון לא שייך לקבל פעם שניה, שהרי גם בקרבן הצריך לד' מתנות הדין הוא שאם נתן מתנה אחת ולא נותר דם בכלי, אינו מקבל דם פעם שניה.

22. הקשו התוספות: מאחר ומדובר בשנתנו פסול שנתנתו אינה מועילה אף במקומו, מדוע נכתב דין המשנה שיחזור הכשר ויקבל רק על נתינה שלא במקומו? ותירצו: כי מדובר בפסול מחמת היותו טמא אשר על אף שכל הפסולים אין

אלמא קטבר שמואל, שביחס לכפרת הבעלים, זריקת הדם שלא במקומו — כבמקומו דמי. (20)

ומקשינן: הרי תנן באידיך פירקין: נתנו למתן הדם על הכבש, או שנתנו על המזבח אך שלא כנגד היסוד, או שנתן את הנתינים — למטה למעלה, ואת הנתינים — למעלה נתן למטה, או שאת הנתינים — בפנים נתן בחוץ ואת הנתינים — בחוץ נתן בפנים —

אם יש דם הנפש הזורם עדיין מצואר הקרבן שנשחט, יחזור הכהן הכשר, ויקבל מדם הנפש כשיעור הנצרך למתן דמים, ויזרקנו כדינו על גבי המזבח!

ואי סלקא דעתך כי זריקת הדם שלא במקומו מכפרת על הבעלים כמקומו, יקשה, למה לי יחזור הכשר ויקבל, והרי כבר נתכפרו הבעלים! (21)

זריקה שאז היה עומד לפני ה', שוב אין להפקיע ממנו דין מועילה, אבל זריקה שלא במקומו אמנם אין היא מתרת את הבשר באכילה, אבל מכל מקום נחשבת היא לזריקה גם כלפי הבשר, אלא שלהיתר אכילה צריך זריקה מיוחדת המתרת את הבשר באכילה אשר לזה אין מועילה זריקה שלא במקומו, ומכיון שכלפי הבשר נחשבת זריקה שלא במקומו לזריקה נמצא שעל ידי הזריקה יצא הבשר מהיות קדשי ה' ולכך אין מועלים בו.

הזוכיח כן מדברי התוס' במנחות (יב אד"ה ה"מ) שכתבו כי אם אין זריקה מועילה ליוצא הרי שאם יצא כל הבשר אין הזריקה מרצה משום שנחשב שאין בשר נזהרין הוא שאם אין בשר אין דם כמבואר לקמן קד א]. ואם כן קשה מדוע זריקה שלא במקומו מכפרת הרי מאחר ואין הבשר מותר באכילה נמצא שאין בשר, ואם אין בשר אין דם? אלא בהכרח שמועילה הזריקה אף כלפי הבשר ונחשב שיש בשר, ורק לענין היתר אכילה אין מועילה הזריקה.

אולם דעת החזון איש (סימן ז' ס"ק א') כי אף לשמואל שנתכפרו בעלים בזריקה שלא במקומו מכל מקום לא יצא הבשר מידי מועילה.

20. כתב הליקוטי הלכות (שם יח א ד"ה אבל בעלים נתכפרו), כי מה שמועיל שלא במקומו בדמים הנתינים בפנים שנתנם בחוץ, הוא רק באופן שנתנם במובח החיצון במקום הקרנות. אבל אם נתנם למטה, אין מכפרים כלל. וביאר בזה המנחת אברהם, שכשם שאמרנו לעיל, שאין מועיל שלא במקומו אלא לגבי דמים הנתינים על המזבח ולא לגבי הנתינים על הפרוכת, ומשום שרק לגבי מה שדינו להינתן על המזבח התחדש שכל מקומות המזבח שווים, ומה שאין כן אלו שמקומם בפרוכת דווקא, הוא הדין לגבי דמים שצריכים להינתן על הקרנות, שמקומם הוא בקרנות דווקא, וכלפי זה לא יועיל דין שלא במקומו כמקומו, ורק כלפי שינוי הקרנות ממזבח אחד לאחר